

یکم اردیبهشت روز کانون نویسندگان ایران

از تاسیس کانون نویسندگان ایران در یکم اردیبهشت سال 1347 بیش از نیم قرن می‌گذرد. 51 سال پیش 49 نویسنده با تصویب منشور و اساسنامه سنگ‌بنای تشکلی را گذاشتند که در پنجاه سال اخیر تنها نهاد مستقل نویسندگان ایران بوده است؛ آینده‌ی تمام‌نمای یک تاریخ پرفراز و نشیب نوشتن و نویسندگی در سرزمینی که حاکمانش، در هر لباس و عقیده‌ای، همواره در برابر آزادی بیان تیغ برانشان را از رو بسته بوده‌اند؛ کشمکش‌های چنان نابرابر که چون نیک بنگریم در جای‌جای راه طی شده نقش زندان و ناامنی و قتل را به روشنی می‌بینیم و البته گردن‌فرازی قلم‌ها و قلم‌دارانی که در طلب حق و حرمت انسانی خویش ره‌پویان این راه پر مخافت بوده‌اند نه رهرو راه‌های تعبیه شده‌ی سانسورچیان و سرکوبگران آزادی بیان. پس درود می‌فرستیم به همه‌ی آغازگران و ادامه‌دهندگان این راه پنجاه ساله و گرامی می‌داریم کوشش‌های جانفرسای آنها را برای اعتلای فرهنگی جامعه که بدون آزادی بیان بی‌هیچ حصر و استثنا، به تمامی دست نخواهد داد.

روز اول اردیبهشت هر سال روز کانون نویسندگان ایران است. روزی که باید به آن مسیر طی شده و راه در پیش نگرست و کوشش‌های انجام گرفته را و هدف‌های ثبت شده در منشور را گرامی داشت. گرچه پیش‌ترها جمع مشورتی برای گرامی‌داشت چهلمین سال تاسیس کانون فعالیت‌هایی همچون چاپ پوستر و تهیه‌ی تی‌شرت‌های تبلیغی انجام داد، هیئت دبیران در سال 1393 "روز کانون" را تصویب کرد. از اردیبهشت سال 1394 به دلیل محدودیت‌های تحمیل شده به کانون در آخرین سه‌شنبه فروردین که جمع مشورتی تشکیل می‌شود کمیسیون فرهنگی بزرگداشت "روز کانون" را (با مراسمی مختصر) تدارک می‌بیند.

سال گذشته اما پنجاهمین سال تاسیس کانون بود؛ مناسبتی ویژه که لازم بود مراسمی درخور برای بزرگداشت آن تدارک شود. به همین دلیل از سالی پیش از رسیدن اردیبهشت 1397 کمیسیون پنجاه سالگی کانون تشکیل شد تا هم برای مراسم برنامه‌ریزی و هم تاریخ کانون را در قالب کتاب تدوین کند. به همت ستودنی اعضای کمیسیون پنجاه سالگی و نظارت هیئت دبیران هر دو کار به انجام رسید؛ اما هر دو کار در مرحله‌ی نهایی به تصرف ماموران درآمد. در اواخر اردیبهشت سال گذشته ساعتی پیش از برگزاری جشن پنجاه سالگی کانون که بنا بود در محلی خصوصی برگزار شود، ماموران اطلاعات پر شمار یورش بردند و مراسم را ممنوع کردند و آنچه را به همت اعضای کمیسیون پنجاه سالگی کانون برای بزرگداشت نیم قرن فعالیت این نهاد تدارک دیده شده بود، توقیف کردند و با خود بردند. امسال نیز کمیسیون فرهنگی روز سه‌شنبه 27 فروردین را به بزرگداشت پنجاه و یکمین سال تاسیس کانون اختصاص داد. این جشن کوچک با حضور شماری از اعضای کانون برگزار شد. در آغاز یادداشتی را که کمیسیون فرهنگی به مناسبت این روز تهیه کرده بود آیدا عمیدی خواند. در پایان نیز کیک پنجاه و یک سالگی کانون بریده و بخش شد. امروز کانون بر اعضا و دوستان کانون و بر همه‌ی مخالفان سانسور و مدافعان آزادی بیان فرخنده باد.

: متن کامل یادداشت

پنجاه و یک سالگی کانون نویسندگان ایران گرامی باد

پنجاه یک ساله شدن یک نهاد مستقل روشنفکری در کشوری همواره استبدادزده اتفاقی تاریخی است. مقدمات تشکیل کانون با اراده‌ی جمعی نویسندگان مستقل و مخالف سانسور در تحریم کنگره‌ی حکومتی «نویسندگان و شعرا و مترجمان» فراهم شد. اراده‌ی جمعی که از یک طرف حکومت را وادار به لغو کنگره کرد و از طرف دیگر نویسندگان ایران را به سرعت به سمت ایجاد نهادی از آن خود پیش برد. همین اراده بود که در سال 1356 پس از سرکوب‌ها و در سال 1377 پس از

قتل‌های سیاسی زنجیره‌ای فعالیت کانون را احیا کرد و در دوره‌های فترت بنا به ضرورت‌های گوناگون نویسندگان را گرد هم آورد. اکنون که پنجاه و یک سال از تأسیس کانون و سی سال از دوره‌ی سوم فعالیت آن می‌گذرد اراده‌ی جمعی و کار گروهی همچنان نجات‌بخش است.

در اردیبهشت 1347 کانون نویسندگان ایران فعالیت خود را بر پایه‌ی دو اصل دفاع از آزادی بیان و دفاع از منافع صنفی اهل قلم آغاز کرد. آنچه در مرانامه‌ی کانون در توصیف رفتار مقامات حکومتی ایران با نویسندگان و صاحبان اندیشه و هنر آمده بود همچنان پا بر جاست و در گذر زمان اشکال پیچیده‌تر و خطرناک‌تری به خود گرفته است. همچنان و پیوسته حکومت در کار «پروردن و به کار گرفتن اندیشه‌های رام و دست‌آموز» از یک سو و از سوی دیگر «ترس و بدگمانی و کینه‌توزی نسبت به اندیشه‌های پوینده‌ی راه‌گشا» است. کانون نویسندگان ایران پنجاه و یک سال چون مانعی سخت، حرکت حکومت‌ها را در این دو مسیر عمده دشوار کرده است. و در طول حیات خود همواره بهای ایستادن و پافشاری بر یک ضرورت را پرداخته است: ضرورت آزادی بیان و اندیشه که «ضرورت رشد آینده‌ی فرد و اجتماع ما» است. در حاشیه‌ی این ایستادگی کارنامه‌ی حکومت‌ها شامل سانسور، منزوی کردن نویسندگان مستقل و ایجاد محرومیت‌های گوناگون برای آنان، تخریب چهره‌ی نویسندگان و نهادهای روشنفکری، بازجویی‌های پی‌درپی و بازداشت‌ها و به زندان افکندن‌ها، و قتل نویسندگان و دگراندیشان است.

در پنجاه و یک سالگی کانون نویسندگان ایران سه تن از اعضای کانون، رضا خندان مهابادی، بکتاش آبتین و کیوان باژن، در مجموع با قرار وثیقه‌ی سه میلیارد تومانی در انتظار دادگاه به سر می‌برند. وثیقه‌ای سنگین که به امید تأمین نشدن برای این سه نویسنده تعیین شده بود. از جمله مصادیق دو اتهام عمده‌ی این سه نویسنده (تبلیغ علیه نظام و اجتماع و تبانی به قصد اقدام علیه امنیت ملی) تألیف کتاب چهار جلدی «پنجاه سال کانون نویسندگان ایران» است. کتابی که در پنجاه سالگی کانون در چند دوره‌ی معدود منتشر شد و پیش از رسیدن به دست اعضای کانون تمام دوره‌های آن توسط نهاد امنیتی توقیف شد. گزارش توصیفی و دقیق این کتاب از تاریخ پنجاه ساله‌ی کانون نویسندگان ایران به شکلی اجتناب‌ناپذیر دربرگیرنده‌ی کارنامه‌ی حکومت‌ها در سرکوب اهالی اندیشه و قلم نیز هست. منبعی منسجم و دقیق برای تمام کسانی که می‌خواهند میان تحریف‌ها و تبلیغات حکومت و اظهار نظرهای شخصی راهی به بخش مهمی از تاریخ روشنفکری ایران بیابند. اقدام دولت در توقیف کتاب‌ها و جرم‌انگاری تألیف آنها بار دیگر به ما یادآوری می‌کند که حاکمان تا چه حد از به میان آمدن نام این نهاد مستقل و چهره‌ی شفاف آن در هراسند.

مسیری که حاکمیت با تخریب علنی چهره‌های مستقل و معترض آغاز کرده بود در سال‌های اخیر به شکلی نظام‌مند و با وضوحی کمتر در فضای مجازی و حقیقی پی گرفته شده است. اکنون در پنجاه و یک سالگی کانون نویسندگان ایران حضور اعضای جوان در سایه‌ی تجربیات بی‌بدیل اعضای قدیمی خبر از گشوده شدن باب‌های تازه‌ای در فعالیت‌های کانون می‌دهد. یافتن راهکارهایی برای ارائه‌ی چهره‌ای شفاف از کانون و اهداف آن، به طیف وسیع‌تری از مردم، در این روزها امری ضروری به نظر می‌رسد که به غیر از کار جمعی، همت تک‌تک اعضا را نیز می‌طلبد. انتخاب و پذیرش مسئولیتی فردی که هر کدام از ما را، در کنار تولید آثار ادبی و انتقادی، ملزم به تولید آثاری کند که نوری دوباره بر اهداف و آرمان‌های کانون بیفکنند و باب گفتگو را باز نگه دارند. اهداف و آرمان‌هایی که می‌توانند در روزگار آشفته‌ی کنونی که مرز میان نویسنده‌ی مستقل و غیرمستقل مغشوش شده است همچون معیاری روشن و نقطه‌ای قابل اتکا عمل کنند. باشد که نویسندگان مستقل دیگر نیز ضرورت کار گروهی در مقابل سرکوب و سانسور را دریابند. که کانون نویسندگان ایران نهادی از آن همه‌ی نویسندگان مستقل مخالف سانسور و سرکوب است.

کمیسیون فرهنگی کانون نویسندگان ایران

